Opisowa historia Szkoły Technicznej nad Wisłą

Opracował:
mgr Donat Marszałek (dyrektor szkoły)
rok 2010

Powołanie w dniu 1 sierpnia 1920 r. Państwowej Niższej Szkoły Technicznej we Włocławku otwiera kolejną, piękną kartę z historii naszego miasta. To właśnie 1 sierpnia 1920 roku na mocy zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w wyniku starań światlejszych obywateli miasta Włocławek i działaczy oświatowych powołano do życia szkołę kształcącą w zawodach: elektrotechnik i mechanik monter maszyn rolniczych i przemysłowych. Do szkoły przyjmowano absolwentów siódmej klasy szkoły powszechnej. PNST była szkołą techniczną typu zasadniczego. Za naukę w szkole płacono niewielką opłatę, wynoszącą około 40 zł rocznie. Na początku zorganizowano jedną klasę liczącą 36 uczniów. Okres nauki trwał 4 lata i oprócz wiedzy teoretycznej uczniowie zdobywali kwalifikacje zawodowe, pracując równocześnie w skromnie wyposażonych warsztatach szkolnych, produkując podstawowe narzędzia rolnicze, okucia i bramy. W skład ośmioosobowego grona pedagogicznego wchodziło sześciu nauczycieli zawodu i dwóch nauczycieli teorii. W PNST uczono następujących przedmiotów:

Grupa przedmiotów ogólnokształcących:

1) Religia
2) Język polski i stylistyka przemysłowa
3) Historia Polski
4) Kształcenie obywatelskie
5) Arytmetyka i algebra
6) Geometria i kreślenie geometryczne
7) Fizyka i chemia
8) Krajoznawstwo

Grupa przedmiotów zawodowych:

1) Rysunek ozdobny i pismo ozdobne
2) Rysunek zawodowy
3) Nauka o materiałach, narzędziach pracy i zasadach wytrzymałości materiałów
4) Kalkulacja zawodowa
5) Mechanika stosowana i maszynoznawstwo
6) Maszyny i narzędzia rolnicze
7) Elektrotechnika
8) Ogólne wiadomości z rolnictwa
9) Buchalteria i zajęcia praktyczne
10) Obróbka drewna
11) Ślusarstwo i tokarstwo
12) Kowalstwo

Lata 1920 – 1939

PNST ulegała reorganizacji i zmianom. Już w roku szkolnym 1921/1922 liczba klas została zwiększona do 3 oddziałów klas pierwszych i równocześnie zwiększyła się liczba klas wyższych. W roku szkolnym 1926/1927 zmieniono nazwę szkoły na Państwową Szkołę Rzemieślniczo-Przemysłową (PSR-P) z kursem 3-letnim i wydziałami, które kształciły praktycznie ślusarzyi elektromonterów. Była to nadal jedyna szkoła techniczna

we Włocławku, kształcąca uczniów w trzyletnim okresie nauczania. Do szkoły przyjmowani byli absolwenci siedmioklasowej szkoły powszechnej. PSR-P była placówką większą od poprzedniej i przez cały okres swojej działalności (1926-1938) zawsze prowadziła dwa równoległe ciągi klas. Kształcono w niej uczniów w dwóch różnych specjalnościach: na wydziale mechanicznym i na wydziale elektrycznym. Absolwent otrzymywał świadectwo ukończenia szkoły oraz świadectwo czeladnicze dające uprawnienia czeladnika przemysłu ślusarskiego lub przemysłu elektrycznego. Była to szkoła typu gimnazjalnego. W PSR-P uczono następujących przedmiotów (wypis z świadectwa ukończenia Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej z 1937 r.):

1) Praktyczna nauka zawodu
2) Wiadomości z fizyki, chemii oraz materiałoznawstwa w zastosowaniu do zawodu
3) Technologia
4) Maszynoznawstwo
5) Elektrotechnika
6) Rysunek zawodowy i odręczny
7) Religia
8) Język polski i korespondencja zawodowa
9) Nauka o Polsce
10) Rachunki i zasady kalkulacji
11) Rachunkowość przemysłowa
12) Higiena
13) Szkicowanie

W związku z rozwojem szkoły rozpoczęto budowę nowego gmachu szkolnego oraz budynku warsztatów szkolnych przy ulicy Rolińskiego 2, obecnie ulicy Ogniowej. Budowa budynku szkolnego prowadzona była w latach 1920-1924 (tak wynika z aktu erekcyjnego szkoły z roku 1946), natomiast budynku warsztatowego trwała siedem lat, ukończono go w 1929 r. Łączna kubatura obydwu gmachów wynosiła 10.600 m^3.

W 1929 r. powstało we Włocławku Państwowe Gimnazjum Mechaniczne (PGM), które zostało umieszczone w tym samym budynku, w którym mieściła się PSR-P. Szkoły miały wspólną dyrekcję. Do Gimnazjum Mechanicznego przyjmowano absolwentów siódmej klasy szkoły powszechnej. Nauka w PGM trwała 4 lata, a uczniów kształcono na dwóch wydziałach: mechanicznym i elektrycznym. Na wydziale mechanicznym istniały dwie specjalności szkolenia: ślusarz i tokarz, natomiast na wydziale elektrycznym jedna specjalność: elektryk. Szkoła była utrzymywana z dotacji Ministerstwa WRiOP. Rodzice płacili tylko za zużyte surowce, materiały, narzędzia, egzaminy wstępne i czeladnicze. Liczba uczniów sięgała w tym czasie 250. Świadectwo ukończenia gimnazjum stwierdzało posiadanie kwalifikacji zawodowych w brzmieniu: „Rada Pedagogiczna Gimnazjum uznaje go za przygotowanego praktycznie i teoretycznie do robót ślusarskich i kowalskich oraz do obróbki mechanicznej w warsztatach przemysłu metalowego”. W programie nauczania PGM były następujące przedmioty:

1) Religia
2) Język polski
3) Język niemiecki
4) Historia
5) Technologia
6) Zajęcia warsztatowe
7) Organizacja przedsiębiorstw
8) Chemia i maszynoznawstwo

9) Rysunki
10) Matematyka
11) Geografia gospodarcza
12) Nauka o Polsce współczesnej
13) Higiena
14) Przysposobienie wojskowe
15) Ćwiczenia cielesne

W latach 1929-1938 w ramach tej samej jednostki organizacyjnej istniały dwie szkoły: Państwowa Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa oraz Państwowe Gimnazjum Mechaniczne. W roku 1938 zlikwidowano Państwową Szkołę Rzemieślniczo-Przemysłową, natomiast Państwowe Gimnazjum Mechaniczne przetrwało do roku 1939. W czerwcu tego roku przeprowadzono rekrutację do Państwowego Liceum Mechanicznego (PLM), jednak wybuch wojny uniemożliwił uruchomienie nowego typu szkoły. Okres okupacji to lata dewastacji szkoły jak i warsztatów. Gmach wykładowy zamienili Niemcy w szpital wojskowy, a gmach warsztatowy służył jako warsztat naprawy broni ręcznej i maszynowej. Grono pedagogiczne zostało wywiezione na roboty przymusowe do Niemiec lub do obozów śmierci. Zginęli następujący nauczyciele: dyrektor szkoły Wolski, inż. Kaszyński Józef, mgr Mirski Teofil, mgr Podsiadły Piotr, ks. Grzymała, Skrzetuski Jan, Konarzewski Stanisław, Mirosz Roman, Okołow Stanisław oraz Wąsowicz. Wszystkim wymienionym i nie wymienionym ofiarom mrocznych lat okupacji – apokalipsy spełnionej – oddajemy hołd.

Oto jest chwila bez imienia:
drzwi się wydęły i zgasły.
Nie odróżnisz postaci w cieniach,
w huku jak w ogniu jasnym,
Wtedy krzyk krótki zza ściany;
wtedy w podłogę – skałą
i ciemność płynie jak z rany,
i w łoskot wozu – ciało.
Oto jest chwila bez imienia
wypalona w czasie jak w hymnie,
Nitką krwi jak struną za wozem
Wypisuje na bruku swe imię.

K.K. Baczyński, *Bez imienia*

Lata 1945-1951

W dniu 20 stycznia 1945 r. Włocławek został wyzwolony spod okupacji hitlerowskiej i równocześnie szkoła rozpoczęła swoją działalność. Dnia 15 lutego 1945 roku odbyło się pierwsze zebranie organizacyjne Państwowego Gimnazjum Mechanicznego we Włocławku. Oto protokół zapisany pod numerem 1 z pierwszego po wojnie spotkania pracowników Szkoły Technicznej.

Księga Protokołów Zebrań Organizacyjnych i Rady Pedagogicznej Państwowego Gimnazjum Mechanicznego we Włocławku
poczynając od 15 lutego 1945 roku

Protokół № 1 z zebrania organizacyjnego Państwowego Gimnazjum Mechanicznego we Włocławku:

Dnia 15 lutego 1945 roku o godz. 10.00 odbyło się pierwsze zebranie organizacyjne w składzie następującym:

1) Inż. Witold Statkiewicz
2) Aleksander Latach, instruktor ślusarstwa
3) Tadeusz Szalkowski, woźny

Zebrani jednogłośnie uchwalili:

1) natychmiast przystąpić do zabezpieczenia przed kradzieżą majątku Państwowego Gimnazjum Mechanicznego,
2) zabezpieczyć budynki i przedmioty ruchome przed zniszczeniem od opadów atmosferycznych,
3) zorganizować dozór majątku,
4) uporządkować wnętrze budynku i warsztatów,
5) powyłączać instalację elektryczną i wodociągową,
6) naprawić natychmiast ogrodzenie dookoła placu gimnazjum.

Budynek wykładowy

W budynku wykładowym Państwowego Gimnazjum Mechanicznego we Włocławku w czasie okupacji urządzony był szpital wojskowy. W związku z tem poczyniono cały szereg przeróbek budowlanych, a mianowicie:

1) w hallu od pokoju nauczycielskiego postawiono ścianę, wobec czego zrobiono dodatkowy pokój,
2) z dawniejszego gabinetu dyrektora zrobiono pokój jadalny z windą do wciągania naczyń i potraw,
3) w dawniejszym pokoju sekretariatu ustawiono umywalnię i wannę, takie same przeróbki poczyniono na piętrze wyżej,
4) w dawniejszym gabinecie lekarskim urządzono ustępy, to samo w pokoju na pierwszym piętrze,
5) w hallu wymurowano dodatkową ścianę przed dawnym gabinetem dyrektora, wobec czego dawniejszy hall znacznie zmniejszono,
6) w suterynach, w dawniejszym pokoju jadalnym wymurowano ścianę, wobec czego pokój jadalny znacznie zmniejszono,
7) zamiast dawniejszych ustępów w suterynach urządzono prysznice,
8) dużą salę w suterynach, w której dawniej była szatnia uczniów, podzielono na kilka małych pokoików.

Budynek warsztatowy

W dawniejszym budynku warsztatów szkolnych podczas okupacji urządzony był warsztat naprawy broni palnej. Z przeróbek budowlanych było tylko zwiększenie ilości ustępów. Wszystkie maszyny i narzędzia zostały wywiezione przez okupanta. Podczas ucieczki okupant spalił wnętrze budynku, przyczem najbardziej zniszczone zostały następujące sale:

1) w dawniejszej sali robót ślusarskich całe wnętrze zostało spalone, okna wykrzywione, wszystkie szyby wybite, drzwi i futryny spalone, tynk na ścianach i suficie spalony, całkowicie zniszczono instalację elektryczną, wodociągową i centralnego ogrzewania,
2) w hallu spalone tynki i sufit,

3) w sali maszyn stan pomieszczenie taki sam, jak w sali pod punktem 1,
4) w sali dawnej bursy uczniowskiej, stan jak pod p. 1,
5) mieszkanie kierownika warsztatów całkowicie spalone,
6) 95 % szyb w budynku warsztatowym były zbite,
7) wzdłuż całego korytarza budynku warsztatowego na szerokości około 1 metra była zdjęta podłoga betonowa.

W obu budynkach wszystkie znajdujące się tam przedmioty były poprzewracane, częściowo połamane, prawie wszystkie instalacje powyrywane. We wszystkich salach bez wyjątku były kupy brudów, śmieci i odchodów ludzkich.

Umeblowanie i wyposażenie

W budynku wykładowym znaleźliśmy tylko 20 krzeseł zdatnych do użytku. Jednak krzesła te były własnością G.M.K. (Gimnazjum Marii Konopnickiej). Stołów było kilkanaście zdatnych do użytku. Pozatem było 150 łóżek żelaznych białych z materacami (w przeważnej części podartych); około 100 stolików nocnych (szafek nocnych), około 50 taburetów, białych, około 25 szaf typu wojskowego, 5 szaf typu kancelaryjnego. W kuchni kilka stołów, 1 kocioł na 300 litrów, kilka garnków, kilkanaście kubków, talerzy płytkich i w całym budynku nie znaleziono ani jednego pokrycia pościelowego, ani jednego prześcieradła, ani jednej łyżki, ani noża czy widelca. Nie znaleziono ani jednej książki polskiej, ani jednego szkolnego podręcznika, ani przyrządu pomocy szkolnej. Pozostawione przez okupanta przedmioty były w większej części zniszczone lub uszkodzone, te zaś, które zostały w budynku były tak zabrudzone, że na pierwszy rzut oka można było określić je jako nienadające się do użytku. W budynku warsztatowym obraz zniszczeń lub zdemolowania był prawie całkowity. W całym budynku nie było ani jednego stołu, ani szafy lub jakiegoś innego mebla. Gruz i gruba warstwa nawozu końskiego były we wszystkich pomieszczeniach na parterze. Pozatem w wielu pokojach, jak również i na podwórzu porozrzucane były granaty typu Faŭst oraz rozsypana amunicja karabinowa. Na strychach zaś było dużo amunicji rozsypanej oraz skrzynie z granatami ręcznymi.

Centralne ogrzewanie

W budynku wykładowym kotły centralnego ogrzewania zostawiono w porządku, również instalacja centralnego ogrzewania była w porządku. W budynku warsztatowym kotły centralnego ogrzewania pozostawiono również w porządku, instalacja natomiast w reszcie budynku uszkodzona lub zniszczona. Około 30 ton koksu pozostawiono na placu Gimnazjalnym. Wyżej wypisane uwagi postanowiono zaprotokółować i na tem protokół zakończono, postanawiając, aby następne zebranie organizacyjne zwołać z chwilą otrzymania przez Inż. W. Statkiewicza nominacji na stanowisko dyrektora Gimnazjum.

Inż. Witold Statkiewicz

* **zachowano oryginalną treść i pisownię protokołu**

Pierwsze zebranie organizacyjne, jak już wspomniano, odbyło się 15 lutego 1945 roku, kolejne 16 lutego 1945 na które przybyli, w osobach: inż. Witold Statkiewicz, Aleksander Latach – instruktor ślusarstwa, Stanisław Matusiak - instruktor ślusarstwa, Tadeusz Szałkowski – woźny, złożyli sprawozdania z wyników poczynionych działań.

Zorganizowano personel do sprzątania gmachu (Wydział Kanalizacji i Wodociągów Miejskich oddelegował 5 kobiet do prac porządkowych), zaangażowano do pracy sekretarkę, wysłano sprawozdanie do Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Toruniu o stanie budynków i prac bieżących, zawiadomiono PCK oraz Szpital św. Antoniego o możliwości zabrania zbędnego dla szkoły sprzętu i środków leczniczych, podjęto pierwsze ustalenia dotyczące miejsca ewentualnego składowania odzyskanych przedmiotów należących do gimnazjum. Rekrutację uczniów do Gimnazjum Mechanicznego rozpoczęto dnia 21 lutego 1945 roku. Przyjmowani byli uczniowie, którzy ukończyli 14 lat i posiadali wykształcenie z zakresu 6 lat szkoły powszechnej. Zgłosiło się 320 kandydatów, dla których przeprowadzono egzamin konkursowo – sprawdzający z następujących przedmiotów: język polski – ustny i pisemny, matematyka – ustny i pisemny. Przyjęto do czterech klas pierwszych 183 uczniów. Pierwszy powojenny rok szkolny rozpoczął się 1 marca 1945 r., początek zajęć lekcyjnych wyznaczono na dzień 14 marca 1945 roku. Na okres jednego tygodnia uczniowie byli zatrudnieni do porządkowania terenu gimnazjum, zwożenia narzędzi, maszyn i materiałów. Zniszczenia gmachu warsztatowego były znaczne. Poszczególne działy zostały spalone, natomiast wyposażenie zostało wcześniej wywiezione przez okupanta. Budynek szkoły został splądrowany, zabrano wszystkie pomoce naukowe. Dyrektorem został inż. Witold Statkiewicz, który rozpoczął ciężką pracę odbudowy szkoły. Kierownictwo warsztatów szkolnych powierzono Leonardowi Kulce, który organizował odbudowę warsztatów oraz pozyskiwał sprzęt i narzędzia produkcyjne. Był to czas, w którym uczniowie wraz z nauczycielami pozyskiwali sprzęt szkolny, wyposażenie dla warsztatów, przynoszono młotki, kowadła, cęgi i inne narzędzia. Entuzjazm towarzyszył wszystkim, chodziło przecież o przywrócenie miastu i mieszkańcom szkoły technicznej, w której można było kształcić młode pokolenie.

Uroczyste zakończenie roku szkolnego w wolnej Rzeczypospolitej odbyło się 31 lipca 1945 roku.

W pierwszych latach po wojnie system szkolny organizowano na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r., zwanej ustawą Jędrzejewicza. Szkolnictwo zawodowe oparto na zasadach ustrojowych ujętych w niniejszej ustawie, natomiast kształcenie we wszystkich szkołach zawodowych oparto na 7-klasowej szkole podstawowej. Przed wojną w szkołach zawodowych kształcono uczniów po ukończeniu czwartej klasy szkoły powszechnej, szóstej lub siódmej klasy szkoły powszechnej.

Bezpośrednio po zakończeniu wojny przystąpiono do organizacji szkoły w kształcie zbliżonym do struktury przedwojennej. Reaktywowano Państwowe Gimnazjum Mechaniczne i Państwowe Gimnazjum Elektryczne. Nauka w tych szkołach trwała 4 lata. W tym samym roku zorganizowano Państwowe Liceum Mechaniczne, które przyjmowało absolwentów PGM i PGE. W okresie 1945-1950 nauka w PLM trwała 2,5 roku, a od roku 1951 naukę wydłużono do 3 lat. PLM było szkołą średnią, której absolwent otrzymywał wykształcenie średnie, maturę oraz tytuł technika mechanika o specjalności obróbka skrawaniem. Od 1947 r. istniejące typy szkół występowały pod wspólną nazwą Państwowe Kujawskie Zakłady Techniczno-Naukowe (PKZT-N), nazwy tej używano do 1951 roku.

W 1946 r. po raz pierwszy do szkoły przyjęto dziewczęta. Pierwszą absolwentką była Stefania Spychalska, późniejsza wieloletnia nauczycielka szkoły technicznej.

1 września 1946 roku otwarte zostało przy ulicy Sempołowskiej Liceum Papiernicze. Od 1 września 1947 roku Liceum Papiernicze podlega Ministerstwu Przemysłu tworząc oddzielną uczelnię pod nazwą Przemysłowe Liceum Papiernicze z siedzibą na terenie

Włocławskich Zakładów Papierniczych, które to zakłady wybudowały dla związanej z nimi szkoły budynki przy ulicy Bulwary Zjednoczonej Klasy Robotniczej 4 (obecnie Bulwary im. Marszałka J. Piłsudskiego).

Na dzień 28 kwietnia 1946 roku wyznaczono obchody 25-lecia szkoły i poświęcenie sztandaru zakupionego staraniem Koła Rodziców. W związku z niezwykłym wydarzeniem przygotowano pokazy sportowe, część artystyczną, przygotowano *Księgę pamiątkową*, która do tej pory znajduje się w zbiorach archiwalnych szkoły i zapowiedziano wznowienie historii uczelni. A tak to niezwykłe wydarzenie w dziejach szkoły relacjonuje dziennikarz w artykule zamieszczonym w „Gazecie Kujawskiej":

Artykuł prasowy z „Gazety Kujawskiej" z 1946 roku

Symbol potęgi wiedzy i rozwoju uczelni

Dnia 28 kwietnia 1946 roku społeczeństwo m. Włocławka przeżywało bardzo podniosłą i pamiętną uroczystość, poświęcenia Sztandaru Szkolnego Państwowego Liceum i Gimnazjum Mechanicznego i Gimnazjum Elektrycznego we Włocławku.

Punktualnie o godzinie 9:30 w zdyscyplinowanych szeregach przybywają poczty sztandarowe: Związku Rzemieślników, Związku Walki Młodych, Związku Harcerstwa Polskiego, Liceum i Gimnazjum Ziemi Kujawskiej, Liceum i Gimnazjum im. Konopnickiej, Liceum i Gimnazjum Długosza, Gimnazjum SS Urszulanek, Liceum i Gimnazjum Kupieckiego. Przy wejściu pocztów sztandarowych pada komenda: „Baczność!". Orkiestra gra marsza generalskiego.

Na boisku panowała niczem nie zmącona cisza. Boisko choć dość obszerne, wypełnione prawie po brzegi. U stóp miejsca ćwiczeń, lustrzana taflą i nurtem, płynie królowa rzek polskich Wisła. Na przeciwległym brzegu na wzgórzach widnieją połacie młodocianego lasu. Krajobraz miły dla ludzkiego oka.

Na plac wchodzi dyrektor szkoły inż. Witold Statkiewicz. Pada gromka komenda: „Baczność! Na prawo patrz!". Krótki raport z całości i powitanie dyrektora „Czołem chłopcy!". Jakby z jednej piersi, leci pod strop nieba okrzyk: „Czołem panie dyrektorze!" Następnie pada komenda: „Baczność!". Poczet sztandarowy P.L.G.M.G.E. z sztandarem w czarnym pokrowcu cicho przechodzi przed frontem i staje na prawym skrzydle kompanii honorowej. I znów uroczyście głęboka cisza. Moment podniesienia flagi narodowej. Orkiestra gra hymn „Jeszcze Polska nie zginęła!". Flagę wciągnięto na maszt. Krótkie komendy, oddziały i kompanie równym krokiem odmaszerowały do Katedry na nabożeństwo. Całość prowadzi por. Dyżewski, nauczyciel P.W. Na przodzie maszeruje orkiestra, za nią kolejno poczty sztandarowe, następnie maszeruje 7 kompanii P.L.G.M.G.E. oraz Liceum i Gimnazjum im. M. Konopnickiej.

Podczas uroczystego nabożeństwa i poświęcenia sztandaru przez J.E. Ks. Biskupa Karola Radońskiego, śpiewał chór uczniowski, a pieśń „Regina Caeli" odśpiewał mieszany chór męski również P.L.G.M.G.E. Po nabożeństwie oddziały i kompanie powracają w wzorowych kolumnach na boisko. W ślad za hufcami przybywają dostojni goście, rodzice i szereg delegacji ze sztandarami zajmując miejsca na trybunach. Na boisko wchodzą: dyr. inż. W. Statkiewicz, po prawej stronie prof. Matongo, po lewej kierownik warsztatów L. Kulka. Dalej zarząd koła rodziców z prezesem Kołuckim na czele. Pada komenda: „Baczność! Na prawo patrz!". Poczet sztandarowy ustawia sztandar na specjalnym stojaku.

Przemówienie prezesa Koła Rodziców ob. Franciszka Kołuckiego:

Dostojni Goście, Panie Dyrektorze! Każde życie zbiorowe odczuwa potrzebę ześrodkowania swych ideałów w widomym znaku. Nie będzie przesadą, gdy powiem, że właśnie szkoła, ta kuźnia umysłu i charakteru, odczuwa ją najbardziej. Rozumiejąc znaczenie tej potrzeby grono rodziców wystąpiło z wnioskiem ufundowania sztandaru, dając wyraz swego przywiązania i troski w kształtowaniu wzniosłych ideałów wśród młodzieży. I dobrze się stało, że cel został osiągnięty, bowiem ufundowany znak łączy w sobie najszczytniejsze ideały i cnoty: „Bóg, Honor i Ojczyzna". Wychowana w tym duchu młodzież, daje społeczeństwu pełna gwarancję swej wartości moralnej, zaś Państwu pełnowartościowego obywatela. Panie Dyrektorze! Jako wykonawca woli rodziców, w Twoje ręce, jako sternika tej uczelni, przekazuję ten dar ku chwale Boga i Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej.

Przemówienie dyrektora inż. Witolda Statkiewicza:

Sztandar ten ufundowany przez Koło Rodziców uczniów P.L.G.M.G.E. jest drogim dla nas dowodem pamięci Rodziców o naszej szkole. Panu, panie prezesie za inicjatywę i uwieńczenie Jego starań, składam najserdeczniejsze podziękowanie. Również najserdeczniej dziękuję całemu Zarządowi Koła i wszystkim rodzicom naszych uczniów. Dążeniem P.L.G.M.G.E. jest zdobycie i utrzymanie pierwszego miejsca w organizacji i nauce podobnych uczelni technicznych nie tylko w Kuratorium OSP, ale i w całej Rzeczypospolitej Polskiej. Sztandar ten będzie symbolem naszej miłości ku drogiej Ojczyźnie i niech będzie drogowskazem naszej dążności ku wielkim i szczytnym ideałom. Kochani chłopcy! Pamiętajcie stale o honorze naszej szkoły, a życząc Wam, drodzy chłopcy, abyście stale mieli w pamięci, że „salus rei publice suprema lex esto", wręczam chorążemu ten sztandar.

Podchodzi poczet sztandarowy, klęka i chorąży całuje sztandar. Moment bardzo podniosły i głęboko wzruszający. Z ócz nie jednej matki, a nawet i ojca, szybko, jakby się wstydząc, stoczyły się łzy.

Przemówienie chorążego, ucznia Zygmunta Nagórskiego:

Otrzymując ten sztandar w imieniu wszystkich uczniów P.L.G.M.G.E. ślubuję, że stale będziemy wysoko cenili honor naszej szkoły i wytężymy nasze siły do zdobycia wiedzy i wiernego służenia naszej najukochańszej Ojczyźnie. Tak nam dopomóż Bóg.

Z 480 piersi uczniów, zda się jakby z jednej wielkiej piersi, wyrwał się okrzyk: „Tak nam dopomóż Bóg!". Odśpiewano Roty, zakończono podniosły moment wręczania sztandaru. Ta uroczysta chwila, która wycisnęła łzy radości i szczęścia, nie prędko może być zapomniana.

Moment defilady – to fizyczny przegląd sprawności młodzieży. Na bulwarach przy Wiśle honorowe miejsca zajęli dostojni goście. Naprzeciw orkiestra fabryki Celulozy. Tłumy publiczności po obu stronach jezdni, na chodnikach. W powietrzu drgają dźwięki marsza. Prowadzący – por. Dyżewski melduje początek defilady. Maszerują poczty sztandarowe, delegacje szkół, ponad półtysięczne oddziały harcerzy, dziarskich, kochanych zuchów, oddziały szkół średnich, a za nimi miarowym krokiem 7 kompanii P.L.G.M.G.E. Miarowy równy krok. Piękna postawa. Wszyscy chłopcy w czapkach szkolnych z paskami złotymi – mechanicy, lub srebrnymi – elektrycy. Dziarskie, radosne miny młodzieży. Piękna defilada dobiegła końca. Dyrektor Statkiewicz zaprasza gości na akademię. I tu znów niespodzianka. Na trasie około 300 metrów szpaler uczniów podczas przechodzenia gości i radosny uśmiech chłopców, który ujmował za serca.

Po zajęciu miejsc w sali aktowej, dyrektor, inż. Statkiewicz godnie wita dostojnych gości:

W styczniu roku ubiegłego w tym budynku był jeszcze szpital okropnego najeźdźcy. Bezlitosny wróg tępił i niszczył wszystko co polskie. W swym zaślepieniu myślał, że on w Polsce będzie gospodarzem i władcą dusz polskich. Ale wybiła godzina dziejów i groźny wróg musiał uciekać z ziem polskich, za Odrę i Nysę. Zniszczenia zostawiał wszędzie po sobie. Nie oszczędził nawet naszego budynku warsztatowego, burząc i paląc jego wnętrze. Minął rok od czasu wyzwolenia się z jarzma niewoli, a jak wielkie zmiany zaszły w naszej szkole. I chociaż daleko nam jeszcze do osiągnięcia normalnych warunków pracy, ufni dążymy ku lepszemu. Dzisiejsza uroczystość jest jednym z tych faktów, który raduje serca nasze. Dziś został poświęcony sztandar Państwowego Liceum i Gimnazjum Mechanicznego i Gimnazjum Elektrycznego ufundowany przez Koło Rodziców i dziś obchodzimy 25-lecie naszej szkoły. Dzień ten długo pozostanie w pamięci naszych uczniów, Rodziców, Rady Pedagogicznej i mam nadzieję, że i w pamięci naszych dostojnych gości. Jako dyrektor mam zaszczyt powitać Jego Ekscelencję Biskupa, pana Naczelnika Wydziału Szkół Zawodowych Ministerstwa Oświaty, inż. Stanisława Dąbrowskiego z Warszawy, Władze szkolne w osobie wizytatora ob. Wojciechowskiego, Delegata Kuratorium, Władze państwowe, wojsko, władze samorządowe, przedstawicieli: miejscowych szkół średnich, prasy, Rady Zw. Zaw., przemysłu, banków, rzemiosła i kupiectwa, stowarzyszeń i instytucji społecznych, grono rodziców i licznie przybyłych gości.

Zabiera głos Prezes Koła Rodziców Kołucki:

Zagajenie i treść uroczystego posiedzenia Koła Rodzicielskiego przy P.L.G.M.G.E. W dniu 28 kwietnia 1946 r. w obecności dostojników: Kościoła rzymsko-katolickiego i Ministerstwa Oświaty, Władz: szkolnych, Państwowych, Wojska i Samorządu, Przedstawicieli Miejscowych szkół średnich, prasy, przemysłu, banków, Rady Związków Zawodowych, rzemiosła i kupiectwa, stowarzyszeń i instytucji społecznych, Grona Rodzicielskiego i gości, otwieram uroczyste posiedzenie zarządu Koła Rodzicielskiego przy P.L.G.M.G.E. we Włocławku z następującym porządkiem obrad:

1) odczytanie protokołu Walnego Zgromadzenia Rodziców z dnia 7 października 1945 r. odnośnie fundacji sztandaru szkolnego:
   „Walne Zgromadzenie Rodziców w dniu 7 października 1945 r. na wniosek Zarządu jednomyślną uchwałą postanowiło ufundować sztandar szkolny z dobrowolnych ofiar”.
2) uchwała Zarządu Koła Rodzicielskiego:
   „Zarząd Koła Rodziców na uroczystym posiedzeniu w dniu 28 kwietnia 1946 r. wykonując wolę Walnego Zgromadzenia Rodziców z dnia 7 października 1945 r. ufundował sztandar szkolny i uchwałą jednomyślną przekazuje na ręce Dyrektora, inż. Witolda Statkiewicza, jako dar od Rodziców dla Uczelni”.

Na tym posiedzenie zamykam, składając obecnym serdeczne podziękowanie za uświetnienie uroczystości dzisiejszej.

Profesor Derdzikowski odczytuje Akt Erekcyjny:

Akt Erekcyjny Poświęcenia Sztandaru Państwowego Liceum i Gimnazjum Mechanicznego i Gimnazjum Elektrycznego we Włocławku i historia uczelni: Działo się dnia 28 kwietnia 1946 roku, gdy po ciężkiej niewoli niemieckiej Prezydentem Polskiej Krajowej Rady Narodowej był Bolesław Bierut, Premierem Rządu Jedności Narodowej Edward Osóbka-Morawski, Ministrem Obrony Narodowej Marszałek Michał Rola-Żymierski, Ministrem Oświaty Czesław Wycech, Arcypasterzem Diecezji Kujawsko-Kaliskiej Ksiądz Biskup Dr Karol Radoński, Dyrektorem Departamentu Szkół Zawodowych Ministerstwa Oświaty Stanisław Kwiatkowski, Naczelnikiem Wydziału Szkół Zawodowych

Ministerstwa Oświaty inż. Zygmunt Piotrowski, Naczelnikiem Wydziału Szkół Zawodowych Ministerstwa Oświaty inż. Stanisław Dąbrowski, Kuratorem Okręgu Szkolnego Pomorskiego Dr Czesław Skopowski, Naczelnikiem Wydziału Personalnego Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego Józef Błoński, Naczelnikiem Wydziału Szkół Zawodowych Okręgu Szkolnego Pomorskiego Florian Kozanecki, Wizytatorem Szkół Technicznych Okręgu Szkolnego Pomorskiego inż. Florian Kaczanowski, Starostą Powiatowym Włocławskim Kazimierz Kubski, Prezesem Miejskiej Rady Narodowej Jerzy Bojańczyk, Starostą Grodzkim I Prezydentem Miasta Włocławka Ignacy Kubecki, gdy Dyrektorem Państwowego Liceum i Gimnazjum Mechanicznego i Gimnazjum Elektrycznego był inż. Witold Statkiewicz z Radą Pedagogiczną i Kierownikiem Warsztatów Leonardem Kulką, z Instruktorami, Prezesem Koła Rodzicielskiego P.L.G.M.G.E. był Franciszek Kołucki z członkami Zarządu: Kazimierzem Łukomskim, Wiktorem Lassotą, Szymonem Malendowiczem i Zygmuntem Modrzejewskim. Ku upamiętnieniu podniesienia z gruzów Gmachu P.L.G.M.G.E. we Włocławku, którego budowa rozpoczęta była w 1920, a ukończona w 1924 roku, gdzie młodzież polska od 1920 do sierpnia 1939 r. pobierała nauki techniczne; tu gdzie w czasie okupacji w latach 1939-1945 panoszył się największy wróg Polski, a w chwili ucieczki spalił i zburzył wnętrze szkolnego budynku warsztatowego, aby na gruzach spaleniska nie powstało nigdy siedlisko wiedzy polskiej; tu, wbrew nikczemnym zamiarom wroga, już w lutym 1945 r. inż. Witold Statkiewicz podjął się w trudnych warunkach wzniecenia normalnego życia szkolnego; zorganizował Państwowe Gimnazjum Mechaniczne powołując na polecenie Kuratora Okręgu Szkolnego Pomorskiego Dra Czesława Skopowskiego personel nauczycielski i młodzież do pracy ciężkiej, podstawowej nad wskrzeszeniem umęczonego ducha i myśli polskiej; w październiku 1945 r. rozszerza zakres nauki przez skompletowanie Państwowego Liceum Mechanicznego i Gimnazjum Elektrycznego. Gdy liczba uczącej się młodzieży w P.L.G.M.G.E. wynosi 480, staraniem i ofiarnością Koła Rodziców przy P.L.G.M.G.E. został ufundowany sztandar szkolny, poświęcony w Bazylice Katedralnej Włocławskiej przez Jego Ekscelencję Biskupa Dra Karola Radońskiego. Rodzicami Chrzestnymi byli: Zofia Ślósarska Dyrektorka Państwowego Liceum i Gimnazjum im. Marii Konopnickiej we Włocławku, Starościna Bronisława Kubska, Prof. Anna Mirska, Prof. mgr Joanna Stroińska, Zofia Lassotowa, Kazimiera Radziejowska, Prof. Politechniki inż. Henryk Karpiński, Kazimierz Tatar-Zagórski, Dyrektor Naczelny Włocławskiej Fabryki Celulozy i Papieru, Stefan Falkowski, Dyrektor Zjednoczonych Fabryk Cykorii „Bohm i Gleba" we Włocławku, Henryk Olszewski, Ławnik Miejski, Władysław Hibner, Starszy Cechu Ślusarzy i Franciszek Szymkowski. W obecności dostojników Kościoła Rzymsko-Katolickiego i Ministerstwa Oświaty, Władz Szkolnych, Państwowych, Wojska i Samorządu, Dyrektorów Miejscowych Szkół Średnich, Przedstawicieli Przemysłu, Banków, Rzemiosła i Kupiectwa, Stowarzyszeń i Instytucji Społecznych oraz Grona Rodzicielskiego sztandar z hasłem: „Bóg, Honor i Ojczyzna" wręczony został Pocztowi Sztandarowemu w Osobach: Zygmunta Nagórskiego, Stanisława Kosarzewskiego, uczniów klasy I Liceum, Stefana Duńca i Juliana Guzowskiego – uczniów klasy II Gimnazjum Elektrycznego.

Następnie Prof. Derdzikowski powiedział:

Ku upamiętnieniu dzisiejszej uroczystości, uprzejmie proszę Jego Ekscelencję, przedstawicieli władz szkolnych, państwowych, wojska, samorządowych, Rady Związków Zawodowych i wszystkich dostojnych gości o łaskawe składanie gwoździ i wpisanie się do księgi pamiątkowej.

Złożyli gwoździe i wpisali się do księgi pamiątkowej:

Biskup Kujawsko-Kaliski Jego Ekscelencja Ks. Biskup Dr Karol Radoński, Starosta Powiatowy – K. Kubski, Zarząd Miejski – w osobie wiceprezydenta … (tekst nieczytelny), Miejska Rada Narodowa – Prezes J. Bojańczyk, Rada Związków Zawodowych – Z. Bartosiewicz, Wojsko Polskie RKU – mjr Zygmunt, Kujawskie Stowarzyszenie Techników – inż. Osterloff i M. Nawrocki, Związek Cechów Rzemieślniczych – P. Zieliński, Cech Ślusarzy – J. Jakubowski, Cech Kowali – J. Kozłowski, Stowarzyszenie Kupców Polskich – J. Sadowski, Komendant Rejonowy PW – kpt. Niklewicz, Komendant Miejski PW – por. S. Pawłowicz, Dyrektor Departamentu Szkół Zawodowych Ministerstwa Oświaty – S. Kwiatkowski, Wizytator Szkół Technicznych Okręgu Szkolnego Pomorskiego – inż. F. Kaczanowski, Naczelnik Wydziału Szkół Technicznych Ministerstwa Oświaty – inż. S. Dąbrowski, Kurator Okręgu Szkolnego Pomorskiego – dr C. Skopowski, Delegat Wizytator – Wojciechowski, Państwowe Liceum i Gimnazjum Ziemi Kujawskiej – Dyr. S. Sobczak, Państwowe Liceum Spółdzielcze i Gimnazjum Kupieckie – Dyr. J. Główczyński, Państwowe Liceum I Gimnazjum im. Marii Konopnickiej – Dyr. Z. Ślósarska, Państwowe Liceum i Gimnazjum dla Dorosłych - Dyr. K. Mętlewicz, Państwowe Liceum i Gimnazjum Mechaniczne i Gimnazjum Elektryczne – Dyr. inż. W. Statkiewicz, Liceum i Gimnazjum im. Ks. Długosza – Dyr. Ks. Kan. Dr Mirski, Gimnazjum Żeńskie SS Urszulanek – Dyr. Matka Szarska, Narodowy Bank Polski – Dyr. W. Oblułowicz, Bank Gospodarstwa Krajowego – Dyr. S. Suski, Bank Handlowy Oddział Włocławek – Dyr. J. Majczyński, Bank Spółdzielczy – Dyr. J. Ziętarski, Bank „Społem" – Dyr. R. Kordylla, Komunalna Kasa Oszczędności m. Włocławka – Dyr. S. Grochowski, Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Włocławskiego – Dyr. W. Nowakowski, „Społem" Zakłady Wytwórcze – Dyr. W. Tylman, „Społem" Hurtownia – Dyr. B. Hermanowicz, Włocławska Fabryka Celulozy i Papieru – K. Tatar-Zagórski, (fragment nieczytelny), Fabryka Maszyn Rolniczych „H. Muhsam" – Z. Wieczorkiewicz i Z. Kalinowski, Fabryka Maszyn Rolniczych „Wisła" – K. Bieniecki i S. Soroczyński, Włocławska Fabryka Kawy „Bohm i Gleba" – Dyr. St. Falkowski, Fabryka Lakierów i Farb „Nobiles" – inż. Wawrowski, Fabryka Manometrów i Termometrów „I. Ciechurski" – inż. Staręga i Chojnacki, Fabryka Gwoździ „Clavus" – Kwiatkowski, Włocławska Fabryka Lin i Drutu – Cz. Lebiedziński, Włocławska Fabryka Cukierków – W. Walkowski, Włocławskie Młotownie Parowe – B. Wesołowski, Zarząd Koła Rodziców P.L.G.M.G.E. – F. Kołucki, K. Łukomski, W. Lassota, S. Malendowicz, Z. Modrzejewski oraz „Gazeta Kujawska" – red. Turczynowicz i Drzymulski.

Część artystyczna akademii:

Program akademii był następujący: chór P.L.G.M.G.E. ośpiewał pieśń: „Hasło Młodzieży" – komp. P. Bojakowskiego, „Z pieśnią" – M. Kotarbińskiego, „Czas do pracy" – melodia narodowa – komp. Chojeckiego, deklamacje „Hymn do Wolności" – Or-Ota – recytował uczeń Wytrzymalski, śpiew solo „Leci piosenka" – komp. P. Bojakowskiego – wykonał uczeń Kaszubski, chór mieszany odśpiewał: „Ku Ojczyźnie" – melodia ludowa – harm. P. Bojakowski, orkiestra szkolna wykonała: Wiązankę Kujawiaków, Walca Angielskiego i Marsza.

Popisy sportowe na boisku:

Po akademii dostojni goście udali się na trybuny ustawione przy boisku sportowym. Ogólne zainteresowanie: co przyniosą popisy uczniów. I tu znów niespodzianka: na boisko w białym stroju sportowym wchodzi Profesor Matowski – nauczyciel ćwiczeń cielesnych, a za nim maszerują w dobrej formie 4 oddziały w każdym po 41 uczniów (fragment nieczytelny). Niespodzianka wielka: wszyscy uczniowie jak jeden – dorodni chłopcy, ubrani w nowe kostiumy sportowe: koszulka koloru szaro-zielonego i spodenki

granatowe. Trybuny nagradzają pięknie maszerujących chłopców frenetycznymi oklaskami. Przecież to nie lada niespodzianka. W obecnych czasach tak jednolicie ubrać chłopców. Profesor Matowski melduje Dyrektorowi inż. Statkiewiczowi początek ćwiczeń. Oklaskom nie ma końca. Piękne wejście, piękne formowanie i ustawienie się do ćwiczeń. Przebieg ćwiczeń – wspaniały. Zgromadzeni goście tysiącami oklasków nagradzają każdy numer popisu. Ale ćwiczenia dobiegają końca, profesor Matowski formuje jedną kolumnę zwartą i wznosi okrzyk na cześć miłych gości P.L.G.M.G.E. „Czołem" i z młodych piersi okrzyk: „Czołem! Czołem! Czołem!". Ćwiczenia skończone – odmarsz.

Dyrektor inż. Statkiewicz zaprasza na pokaz prac warsztatowych.

Goście zwiedzają warsztaty. Cóż to? Przecież jeszcze w sierpniu roku ubiegłego wnętrze warsztatów było spalone. Kupy gruzu uzupełniały całość. Dziś zaś warsztaty szkolne pracują w całej pełni. Wchodzimy do sali obróbki ręcznej: przy 100 imadłach ochoczo pracują chłopcy; tłocznia i wiertaczki w ruchu. Przechodzimy do kuźni: tu huk ciężkich uderzeń młota sprężynowego; 6 ognisk kowalskich w ruchu; 2 piece do hartowania i 5 kowadeł. Zwiedzamy dalej dział samochodowy. Szkoła nie posiada własnego samochodu, lecz na razie przyjmuje samochody do naprawy. W sali stoi samochód-ciągnik i kilka silników samochodowych. Dookoła sali ustawiono warsztaty ślusarskie, przy których uczniowie obrabiają różne części do silników. Z kolei przechodzimy do narzędziarni. Tutaj wielki stuk – jak gdyby strzelano z karabinu maszynowego; to pracuje z małymi przerwami maszyna do nacinania pilników. Jak na obecne warunki, szkoła bogato jest zaopatrzona w pilniki własnej produkcji. Przy produkcji pilników zatrudnionych jest około 10 uczniów. Uczniowie w okularach ochronnych pracują na szlifierkach. Stuk i szum; tysiące iskier lecą spod pilnika obrabianego na szlifierce. Dalej jeszcze – strugarka pilników. W narzędziarni ruch duży. Uczniowie na numerki otrzymują żądane narzędzia, które wydaje również uczeń. W pięknej sali maszyn także ruch wielki. Zwiedzającym uczniowie demonstrują swe prace na tokarkach, strugarkach, wiertarkach, ślusarkach itd. Spawaczka elektryczna w ciągłej pracy. Spawane są części do warsztatu ślusarskiego. Ale nie ma już czasu na oglądanie; po przeszło godzinnym spacerze, trzeba posuwać się dalej, gdyż napływający tłum zwiedzających pcha naprzód. Z kolei zwiedzamy wydział elektryczny. Tu również praca wre. Przede wszystkim rzuca się w oczy cały szereg stołów z imadłami, gdzie pracuje 40 uczniów. Na innych stołach rozstawiono silniki elektryczne do remontu. Dalej stoją aparaty, przyrządy itd. W kilku innych salach stoją maszyny oddane do remontu. W całych warsztatach jednorazowo zatrudnić można 200 uczniów. Szkoła wyprodukowała już 150 imadeł, parę tysięcy pilników, wiele narzędzi itd.

Przy Państwowym Liceum i Gimnazjum Mechanicznym i Gimnazjum Elektrycznym jest bursa na 74-ch uczniów.

Koło Rodziców prowadzi dożywianie – w ciągu 35 minut (podczas dużej pauzy) kuchnia wydaje 550 porcji treściwej zupy. A przecież w ubiegłym roku nie było tu ani pilnika, ani młotka. Tylko uciekający wróg zostawił stosy gruzów spalonych, czarnych wnętrzach sal.

Autor artykułu: M. Drzymulski

* **zachowano oryginalną pisownię artykułu**

W roku szkolnym 1947/1948 wprowadzono obowiązkowo dla wszystkich uczniów wykłady z zagadnień politycznych, ustrojowych, społecznych, gospodarczych i kulturalnych. Powyższe wykłady wygłaszane były przez członków Rady Pedagogicznej,

przedstawicieli partii politycznych, organizacji młodzieżowych, przemysłu i prasy. Również w roku szkolnym 1947/1948 wprowadzono w klasach pierwszych naukę języka rosyjskiego (języka rosyjskiego nauczała p. Jacimirska).

31 sierpnia 1948 roku powołano *Komitet nadbudowy gmachu szkolnego i kontroli remontu,* w jego skład weszli: P. Ciesielski, S. Matowski, L. Kulka. Powołano także *Komisję odbioru mebli* w składzie: P. Ciesielski, Modrzejewski, Karlewski.

W 1948 r. nastąpiły zmiany w szkolnictwie zawodowym. Gimnazja zawodowe przekształcono w licea zawodowe, co spowodowało przekształcenie PGM w PLM, natomiast naukę w PGE skrócono do trzech lat. W 1951 r. wprowadzono kolejne zmiany w szkolnictwie zawodowym, powstały nowe typy szkół:

- 3-letnie Zasadnicze Szkoły Zawodowe, dla absolwentów szkół podstawowych,
- Technika, jako średnie szkoły zawodowe, dla absolwentów szkół podstawowych,
- Szkoły przysposobienia zawodowego, w których nauka trwała od 4 do 11 miesięcy,
- Technika dla absolwentów ZSZ,
- Technika dla absolwentów dziewiątej klasy szkoły ogólnokształcącej.

Zmiany w szkolnictwie zawodowym z roku 1951 nie przewidywały istnienia gimnazjum i liceum zawodowego, dlatego szkoły tego typu przestały istnieć w 1952 r.

Lata 1951 – 1975

W 1951 r. na mocy zarządzenia Prezesa Centralnego Urzędu Szkolenia Zawodowego szkoła otrzymała nową nazwę Technikum Przemysłowo-Pedagogiczne (TPP-CUSZ). W tamtym czasie istniały tylko cztery takie szkoły w Polsce, z czego jedną założono we Włocławku przy ul. Rolińskiego. Włocławskie Technikum Przemysłowo – Pedagogiczne działało w dwóch formach: pierwsza z nich to szkoła dla absolwentów ZSZ, w której nauka trwała 2 lata, druga to szkoła dla absolwentów szkół podstawowych, w której nauka trwała 5 lat. Wtedy kształcono specjalistów w zakresie obróbki skrawaniem i elektroenergetyków. W 1953 r. wydłużono naukę z dwóch do trzech lat, także wtedy pojawiła się obiegowa nazwa TPP jako szkoła instruktorów. W tych latach rozwój szkoły nabrał znacznego przyspieszenia.

Jeszcze w 1948 r. podjęto decyzję o rozbudowie budynku wykładowego szkoły, prace z udziałem młodzieży realizowano w latach 1950-1953. Rozpoczęto także budowę budynku internatu przy ulicy Rolińskiego 8/10 o kubaturze 16.000 m^3. Internat dysponował 280 miejscami i zabezpieczał potrzeby noclegowe i wyżywienie dla dojeżdżającej młodzieży. Szkoła w 1951 roku liczyła 1100 uczniów. Osiąga sukcesy na polu kulturalnym, zaczyna działać chór szkolny prowadzony przez prof. Pawła Bojakowskiego. Powstaje orkiestra szkolna, zespół mandolinistów oraz zespół taneczny. To przykłady, że w szkole nie tylko uczono kandydatów na techników, ale wiele czasu poświęcano wychowaniu przez śpiew, muzykę i prace kulturalno-oświatową oraz społeczną.

Na polu sportowym szkoła również odnosiła poważne sukcesy. Prasa lokalna z tamtego okresu często wspominała o sukcesach sportowych, o laurach, jakie zbierała młodzież w różnych dziedzinach sportu. Szkolny Klub Sportowy pod kierunkiem prof. Stefana Matowskiego zorganizował szereg imprez sportowych, o których pamiętają liczni absolwenci. W tym czasie nasi uczniowie zdobywają także tytuły mistrza Polski: 1948 – Mistrzostwo Polski w Piłce Siatkowej, 1953, 1954 – Mistrzostwo Polski Szkolnego Zespołu Sportowego w Koszykówce TPP CUSZ w składzie: Hadrowicz Daniel, Słomczewski Janusz, Kłoczkiewicz Jan, Sadowski Tomasz, Żelachowski Marek, Rempel Grzegorz, Hiller Józef,

Adamczak Adam, Konopczyński Roman, Kłaczkiewicz Tadeusz; trener reprezentacji Jan Dworzyński oraz w roku 1965 tytuł Mistrza Polski w Biegach Przełajowych przez Ryszarda Marczaka, późniejszego olimpijczyka XXII Olimpiady w Moskwie w 1980 roku.

W roku szkolnym 1957/1958 naukę w TPP wydłużono do 4 lat, co spowodowało, że w 1958 r. nie było absolwentów tej szkoły. W 1957 r. 5-letnia forma TPP przestała istnieć, zatem były tylko dwa roczniki absolwentów 5-letniego TPP. Od roku 1958 w Technikum Przemysłowo-Pedagogicznym kształcono uczniów tylko w jednej specjalności: obróbka skrawaniem. Absolwent TPP uzyskiwał prawo używania tytułu technik mechanik o specjalności obróbka skrawaniem oraz średnie wykształcenie pedagogiczne uprawniające do nauczania teoretycznego i praktycznego przedmiotów zawodowych w zasadniczych szkołach zawodowych.

W roku szkolnym 1953/1954 w Zespole Szkół Technicznych znajdowały się: istniejące od 1950 roku Technikum Mechaniczne i Elektryczne (w stadium likwidacji), TPP o kierunku mechanicznym oraz TPP o kierunku elektrycznym (do 1957 r.), 5-letnie TPP na podbudowie szkoły podstawowej (do 1957 r.), Technikum dla Pracujących (do 1965 r.) oraz Technikum Mechaniczne 5-letnie, zlokalizowane od 1965 roku w gmachu Gimnazjum im. Ks. Długosza przy ulicy Łęgskiej.

Organizacja szkoły w roku 1960 przedstawiała się następująco. Nad całością placówki czuwał dyrektor naczelny, inż. Zbigniew Dziudziel, dyrektorem ds. pedagogicznych był Tadeusz Knapiński, dyrektor Wiktor Proski kierował Zasadniczą Szkołą Zawodową Nr 1 oraz Szkołą Rzemiosł Budowlanych, natomiast warsztaty szkolne były zarządzane przez kierownika inż. Jerzego Lotę. Internat szkoły znajdował się pod opieką Alfreda Pszczółkowskiego. Grono pedagogiczne szkoły w roku 1960 liczyło 60 osób. Liczba uczniów dochodziła do 711 (w roku 1952 wynosiła 1250). W skład szkoły wchodziły następujące typy szkół: Technikum Przemysłowo-Pedagogiczne, Technikum Mechaniczne, Technikum Mechaniczne dla Pracujących, Zasadnicza Szkoła Zawodowa oraz Szkoła Rzemiosł Budowlanych.

Z inicjatywy mgr. J. Kaszewskiego, za zgodą Ministra Oświaty z 24 maja 1962 r. zostało powołane z dniem 2 czerwca 1962 r. Studium Nauczycielskie. Działać zaczęło 2 lipca 1962 r. na kierunkach zaocznych i od 1 września 1962 r. na kierunkach dziennych. Kształciło nauczycieli w specjalnościach: rusycystyka, obróbka skrawaniem, gospodarstwo domowe i zajęcia praktyczno-techniczne oraz od 1964 roku – opieka nad dzieckiem z nauczaniem początkowym. Rekrutację do Studium zakończono – na rusycystykę i zajęcia praktyczno-techniczne w 1965 roku, pozostałe – w 1967 roku. SN zakończyło swoją działalność w dniu 27 lipca 1969 r. Przyjmowano do SN tylko absolwentki i absolwentów szkół średnich. Na kierunek obróbki skrawaniem przyjmowano wyłącznie wychowanków techników mechanicznych. Nauka trwała 2 lata. Kształcono w systemie studiów dziennych, zaocznych i eksternistycznych. Brak nauczycieli ze stopniami naukowymi – zdaniem Pauliny Nozderko z Departamentu Kształcenia Nauczycieli Ministerstwa Oświaty – uniemożliwił przekształcenie SN w Wyższe Studium Nauczycielskie (z trzyletnim programem nauczania), a następnie w Wyższą Szkołę Nauczycielską.

W 1970 r. uległa zmianie nazwa szkoły. W miejsce TPP powołano do życia Pedagogiczną Szkołę Techniczną (PST), która nadal kształciła uczniów w cyklu 4–letnim i była przeznaczona dla absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej. Absolwent PST uzyskiwał tytuł technika mechanika o specjalności obróbka skrawaniem oraz kwalifikacje nauczyciela praktycznej nauki zawodu. Część uprawnień absolwentów TPP i PST była identyczna, różnili się zakresem uprawnień pedagogicznych. Absolwent TPP był

uprawniony do praktycznego nauczania zawodu oraz do teoretycznego nauczania przedmiotów zawodowych. Natomiast absolwent PST uzyskiwał tylko uprawnienia jako nauczyciel praktycznej nauki zawodu. W 1975 r. zmianie uległa nazwa szkoły, zaczęto używać nazwy Pedagogiczne Studium Techniczne. Uprawnienia absolwentów pozostały bez zmian.

W okresie od roku 1920 do roku 1975, czyli w czasie 55-letniej historii szkoły kilka razy zmieniano jej nazwę i funkcję. Tuż po powstaniu szkoły pełniła ona funkcję szkoły typu zasadniczego i gimnazjalnego. Po roku 1945 uzyskała status średniej szkoły technicznej, by po roku 1951 stać się ośrodkiem kształcenia nauczycieli dla szkół zawodowych.

Lata 1975 – 2010

W okresie po 1975 r. szkoła staje się silnym ośrodkiem kształcenia nauczycieli dla potrzeb szkół zawodowych, szkół podstawowych oraz przedszkoli. Powstają kolejne typy szkół, w których prowadzono kształcenie nauczycieli. W 1976 r. utworzono Studium Wychowania Przedszkolnego (SWP), które przekształcono w 1982 roku w Studium Nauczycielskie. Były to szkoły przeznaczone dla absolwentów liceum ogólnokształcącego, w których w ciągu 2 lat przygotowywano nauczycieli do pracy z dziećmi w przedszkolu i szkole podstawowej. Lata istnienia SWP i SN to najlepszy okres w historii szkoły i z tego względu tym typom szkół poświęcono osobny rozdział w jubileuszowej publikacji. W tym samym 1976 roku powstaje Technikum dla Przodujących Robotników przeznaczone dla absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej. Zmianie ulega także nazwa szkoły, od 1976 r. używa się nazwy: Zespół Szkół Zawodowych we Włocławku.

W 1986 r. utworzono 6-letnią szkołę typu studium nauczycielskiego na podbudowie 8-letniej szkoły podstawowej. Była to szkoła dwustopniowa, którą tworzyły: 4-letnie liceum ogólnokształcące oraz 2-letnie studium nauczycielskie. W 1990 r. rozszerzono ofertę Pedagogicznego Studium Technicznego o dwa nowe kierunki: konfekcjonowanie tkanin oraz eksploatacja pojazdów samochodowych. W 1991 r. w Zespole Szkół Zawodowych zostaje utworzone Liceum Ogólnokształcące o profilu pedagogicznym. Ostatni absolwenci tej szkoły kończą naukę w 2004 roku. W odpowiedzi na zainteresowanie młodzieży kształceniem na poziomie szkół policealnych w 1993 r. tworzone są kolejne typy szkół. Dla absolwentów liceum i technikum utworzone zostaje Policealne Studium Zawodowe (PSZ) kształcące słuchaczy w dwóch kierunkach: technik informatyk i ochrona środowiska, natomiast dla absolwentów szkół zawodowych 3-letnie Technikum Mechaniczne. W 1994 r. powstaje kolejny typ szkoły: 5-letnie Technikum Mechaniczne na podbudowie 8-klasowej szkoły podstawowej. Od 1996 roku używa się nazwy Zespół Szkół Technicznych. W 1999 roku powstają nowe typy szkół: Liceum Techniczne o profilu społeczno-socjalnym, klasa o profilu informatycznym i podstawowym w Liceum Ogólnokształcącym oraz kierunek technik bezpieczeństwa i higieny pracy w Policealnym Studium Zawodowym. Szczegółowe informacje dotyczące powstawania szkół i profili kształcenia ujęto w kalendarium najważniejszych wydarzeń z życia szkoły.

W 2002 r. wchodzi w życie reforma szkolnictwa, która wprowadza 6-klasową szkołę podstawową, 3-letnie gimnazjum, 4-letnie liceum ogólnokształcące i liceum profilowane, 4-letnie technikum i dwu- i trzyletnią ZSZ. W Zespole Szkół Technicznych powstaje Liceum Profilowane o profilu socjalnym i profilu zarządzanie informacją, 4-letnie Technikum kształcące uczniów w zawodzie technik mechanik i technik informatyk oraz 3-letnia Zasadnicza Szkoła Zawodowa. Tego typu szkoły przeznaczone są dla absolwentów 3-letniego gimnazjum. Wraz z reformą zmienia się formuła egzaminu maturalnego, wprowadzono egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe dla absolwentów

techników, szkół zawodowych i szkół policealnych. Zespół Szkół Technicznych staje się ośrodkiem egzaminacyjnym dla zawodu technik informatyk.

W roku 2005 na mocy uchwały Rady Miasta Włocławek warsztaty szkolne Zespołu Szkół Technicznych we Włocławku zaprzestają działalności, którą prowadziły przez 85 lat, w latach 1920-2005. W budynku warsztatów szkolnych utworzono Centrum Kształcenia Praktycznego, które włączono w struktury Centrum Doskonalenia i Edukacji we Włocławku.

W roku 2007 utworzono klasę technikum w zawodzie technik mechatronik. Pierwsi absolwenci tego kierunku opuszczą mury szkoły w 2011 roku. Zainteresowanie młodzieży nowymi kierunkami kształcenia technicznego, opartymi na nowoczesnej technologii oraz zapotrzebowanie rynku pracy, były głównymi przesłankami utworzenia w naszej Szkole klasy w zawodzie technik mechatronik.

W latach 2008-2009 zrealizowano zadanie inwestycyjne pod nazwą: „Modernizacja dachui poddasza w Zespole Szkół Technicznych we Włocławku". W ramach zadania wykonano nową konstrukcję dachu, położono nową dachówkę, zainstalowano nowe okna i drzwi. W wyniku remontu utworzono 8 nowych pracowni komputerowych na poddaszu szkoły.

W roku szkolnym 2009/2010 w Zespole Szkół Technicznych we Włocławku istniały następujące typy szkół:

- Liceum Profilowane (3-letnie o profilu):
  - socjalnym
  - zarządzanie informacją
- Technikum 4-letnie (w zawodach):
  - technik informatyk
  - technik mechanik
  - technik mechatronik
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa (3-letnia w zawodach):
  - mechanik monter maszyn i urządzeń
  - operator obrabiarek skrawających (CNC)

Kolejne nazwy Szkoły Technicznej we Włocławku

- 1920 – 1926 Państwowa Niższa Szkoła Techniczna we Włocławku (PNST)
- 1926 – 1938 Państwowa Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa we Włocławku
- 1929 – 1939 Państwowe Gimnazjum Mechaniczne we Włocławku (PGM)
- 1945 – 1949 Państwowe Liceum i Gimnazjum Mechaniczne i Państwowe Gimnazjum Elektryczne we Włocławku (PLGMPGE)
- 1947 – 1951 Państwowe Kujawskie Zakłady Techniczno-Naukowe we Włocławku (PKZTN)
- 1951 – 1976 Technikum Przemysłowo-Pedagogiczne we Włocławku (TPP - CUSZ)
- 1976 – 1996 Zespół Szkół Zawodowych nr 1 we Włocławku (ZSZ)
- 1996 – nadal Zespół Szkół Technicznych we Włocławku (ZST)

Lokalizacja i budowa szkoły

Pierwsza siedziba szkoły

Dla prawidłowego funkcjonowania szkoły rzeczą niezmiernie ważną jest jej baza lokalowa. O efektach pracy każdej szkoły decyduje w dużej mierze odpowiednie wyposażenie pomieszczeń dydaktycznych zlokalizowanych w budynkach spełniających wymagania edukacyjne. W przypadku szkół technicznych sprawa ich wyposażenia wydaje się szczególnie istotna. Nowocześnie kształcić można tylko w dobrze urządzonych pracowniach i przy pomocy nowocześnie wyposażonych warsztatów szkolnych.

Pierwsza siedziba Państwowej Niższej Szkoły Technicznej we Włocławku, budynek u zbiegu ul. 3 Maja i Cyganki, ok. 1950 r.

Proces tworzenia Szkoły Technicznej we Włocławku rozpoczął się dość skromnie. W 1920 r. szkoła otrzymała od Magistratu miasta jedną salę wykładową i lokal o powierzchni 140 m^2, w którym zorganizowano warsztaty szkolne. Szkołę techniczną umieszczono wówczas w narożnym domu dawnej ulicy Szerokiej i Cyganki, obecnej ulicy 3-go Maja. Był to budynek, w którym mieścił się hotel, dlatego też stosunkowo trudno było dostosować go do potrzeb szkoły i warsztatów szkolnych. Budynek ten powszechnie zwany był przez uczniów i mieszkańców miasta „domem Pola" (nazwa pochodziła od nazwiska dawnego właściciela owego domu).

Wysiłki dyrekcji zmierzały do powiększenia dwuizbowej szkoły (jedno pomieszczenie zajmowała sala lekcyjna, a drugie warsztaty). W 1923 r. szkoła dysponowała już 4 salami lekcyjnymi i 3 działami szkoleniowymi w warsztatach szkolnych. Na parterze budynku znajdowała się ślusarnia i stolarnia, a na podwórzu zbudowano kuźnię. Wyposażenie warsztatów szkolnych stanowiły ręczne narzędzia i maszyny. Szkoła nie dysponowała jeszcze obrabiarkami o napędzie elektrycznym. Produkcja warsztatów szkolnych ograniczała się więc do wytwarzania prostych narzędzi, takich jak: pługi okucia i bramy. W latach 1920-1926 szkoła nie posiadała internatu. Skromnie przedstawiało się też wyposażenie w pomoce dydaktyczne.

Druga siedziba szkoły

Problem Szkoły Technicznej we Włocławku szybko jednak został rozwiązany przez władze miasta. Już w 1920 roku rozpoczęto budowę budynku wykładowego przy ulicy Rolińskiego 2 (obecnie ul. Ogniowa), a w 1922 roku budowę budynku warsztatów w sąsiedztwie szkoły. Źródłem wskazującym na rozpoczęcie budowy budynku wykładowego przy ulicy Rolińskiego jest zachowany dokument, zwany Aktem Erekcyjnym Poświęcenia Sztandaru Państwowego Liceum i Gimnazjum Mechanicznego i Gimnazjum Elektrycznego we Włocławku z dnia 28 kwietnia 1946. Czytamy w nim między innymi: „ku upamiętnieniu podniesienia z gruzów gmachu szkoły, którego budowa rozpoczęta była w 1920, a ukończona w 1924 roku (…)". W 1924 roku przeniesiono siedzibę szkoły do powstałego właśnie budynku przy ulicy Rolińskiego. Zakończenie prac budowlanych warsztatów szkolnych datuje się na 1929 rok. Budynek warsztatów szkolnych był w tamtym okresie bardzo nowoczesny, dobrze wyposażony i dostosowany do pełnienia swoich funkcji polegających na kształceniu praktycznym uczniów. Nowe pomieszczenia do praktycznej nauki zawodu zajmowały powierzchnie 10.600 m^2, podczas gdy powierzchnia starych warsztatów wynosiła jedynie 140 m^2. Nowy gmach warsztatów stwarzał możliwości zorganizowania kolejnych działów szkoleniowych. Powstał nowoczesny dział

obróbki skrawaniem (dział tokarek), który wyposażono w obrabiarki o napędzie transmisyjnym. Dział stolarski został wyposażony w nowoczesne narzędzia. Utworzono także dział kuźni, w którym szkolono uczniów w zakresie obróbki plastycznej metali. Podstawą funkcjonowania warsztatów szkolnych była własna elektrownia, którą wyposażono w dwie prądnice prądu stałego. Jedną z tych prądnic podarował szkole Ignacy Jan Paderewski (1860-1941), polski pianista, kompozytor, polityk, minister spraw zagranicznych, premier Polski (od 18.01.1919 do 27.11.1919 – 313 dni). Budynek wykładowy szkoły po ukończeniu jego budowy zawierał 10 sal wykładowych, szatnie i magazyny, pomieszczenia dla dyrektora i administracji oraz aulę. Był to budynek jednopiętrowy.

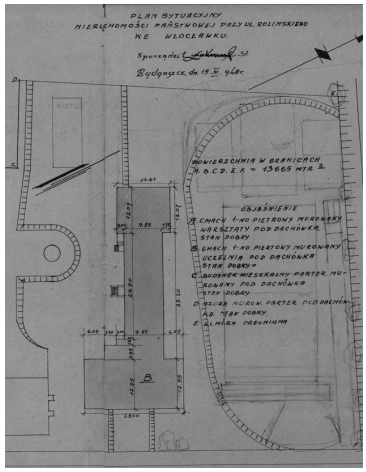

Plan budynku szkoły przed rozbudową, 1948 r.

Wybuch II wojny światowej w dniu 1 września 1939 r. zniweczył śmiałe plany rozwoju szkoły. Wtedy szkoła zaczynała być poważnym ośrodkiem kształcenia kadry technicznej w naszym mieście. Dobrze wyposażone warsztaty i szkołę Niemcy postanowili wykorzystać do celów militarnych. W budynku szkolnym zorganizowali szpital dla potrzeb swojej armii, natomiast w budynku warsztatów szkolnych uruchomili zakład naprawy broni, w tym armat, dział i karabinów maszynowych. W październiku 1944 roku hitlerowcy wywieźli ważniejsze wyposażenie warsztatów do Grodziska Wielkopolskiego (do wsi Młyniewo), pozostały sprzęt i wyposażenie zdewastowali, natomiast budynek warsztatów spalili, aby na gruzach spaleniska nie powstało nigdy siedlisko wiedzy polskiej. W ten sposób Szkoła Techniczna we Włocławku straciła cały dorobek techniczny i wyposażenie z okresu międzywojennego.

Rozbudowa szkoły 1950 – 1953

Z dokumentów dostępnych w Archiwum Państwowym w Toruniu Oddział we Włocławku datowanych na rok 1950 możemy poznać sposób odbudowy szkoły oraz zakres prac prowadzonych w tak trudnym okresie. W 1945 roku, jeszcze przed zakończeniem działań wojennych, przystąpiono do odbudowy szkoły i warsztatów szkolnych dla potrzeb uczniów i młodzieży z Włocławka i okolicznych gmin. Pierwszym dyrektorem, który rozpoczął proces odbudowy szkoły, był mgr inż. Witold Statkiewicz. W uznaniu jego zasług i wkładu w odbudowę szkoły nadano auli Zespołu Szkół Technicznych imię Witolda Statkiewicza. Pełnomocnikiem do spraw odbudowy obiektu został przedwojenny nauczyciel, Aleksander Latach. Osobą, która wniosła ogromny wkład w odbudowę warsztatów szkolnych był pierwszy powojenny kierownik warsztatów, Leonard Kulka. Budynek dydaktyczny szkoły nie ucierpiał mocno w wyniku okupacji, jednak budynek warsztatów został spalony. Uruchomienie warsztatów oznaczało odbudowę dachu oraz przeprowadzenie gruntownego remontu działów szkoleniowo-produkcyjnych. Odbudowę prowadzono własnymi siłami i środkami, uczestniczyli w niej uczniowie i nauczyciele szkoły. Największy problem stanowiło zgromadzenie odpowiedniego wyposażenia warsztatów, które umożliwiłoby prowadzenie zajęć praktycznych i naukę zawodu. Zaczynano od gromadzenia najprostszych narzędzi pracy, by wejść w posiadanie obrabiarek do skrawania metali. O wielkiej operatywności ówczesnych władz szkoły może świadczyć fakt, że już w 1946 roku rozpoczęto w warsztatach szkolnych produkcję tokarki prostej konstrukcji. Zgromadzone wyposażenie najczęściej pochodziło z darowizny od mieszkańców miasta, natomiast

państwo zdołało wyposażyć szkołę w około 30% potrzebnych narzędzi, maszyn i urządzeń.

Po wojnie zostaje powołany Komitet Odbudowy Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku, którego zadaniem jest koordynowanie prac mających na celu odbudowę szkoły oraz przygotowanie jej do rozbudowy i zgromadzenia wyposażenia. Z protokołu pochodzącego z 1949 r. sporządzonego na zebraniu Komitetu Odbudowy Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku, możemy poznać jego skład personalny: Delegat Starostwa Powiatowego – inż. Karol Osterloff, Delegat Rady Pedagogicznej PKZT-N – Stefan Matorski, Delegat PKZT-N – Dyrektor Szkoły, Witold Statkiewicz i Delegat Zarządu Miejskiego we Włocławku – inż. Adolf Polkowski. Intensywne działania Komitetu szybko przynoszą wymierne efekty. W pierwszych latach po wojnie utworzono następujące działy szkoleniowo-produkcyjne: ślusarnia, dział tokarek, dział maszyn specjalnych, kuźnię, izbę pomiarową, odlewnię, narzędziownię, biuro konstrukcyjne i dział elektryczny. Kompletowanie wyposażenia warsztatów trwało do początku lat 50-tych. Wtedy już prowadzono produkcję maszyn, które były sprzedawane zewnętrznym podmiotom. Podstawowa produkcja z tego okresu obejmowała: tokarki pociągowe L 550 i L 1000, silniki elektryczne (4 typy), strugarki i stoły operacyjne do szpitali.

W 1950 r. przystąpiono do rozbudowy budynku dydaktycznego szkoły, zwiększając jego powierzchnię dwukrotnie. Rozbudowa była związana z dużym zainteresowaniem uczniów kształceniem w szkole technicznej. Jeszcze w 1946 r. zorganizowano w szkole pomieszczenia noclegowe (internat), które zlokalizowano w piwnicy budynku dydaktycznego. W 1950 r. uruchomiono dla potrzeb szkoły internat na ulicy Polewki (obecnie ul. Kapitulna), jednak były to pomieszczenia o niskim standardzie. W roku 1950 szkoła dysponowała następującymi budynkami (wypis z protokołu inwentaryzacji nieruchomości PKZT-N. stan z dnia 4.04.1950 r.):

Własność przedwojenna szkoły:

1) gmach 1 piętrowy murowany – warsztaty pod dachówką	16.620 m^3
2) gmach 1 piętrowy murowany – warsztaty pod dachówką	10.163 m^3
3) budynek mieszkalny parter murowany pod dachówką	704 m^3
4) szopa murowana parter pod dachówką	168 m^3
5) barak drewniany pod papą jako kuchnia	620 m^3
6) boisko sportowe pobudowane w 1949 r.	3.000 m^2

Z zachowanych dokumentów wynika, że rozbudowa szkoły do obecnych kształtów była prowadzona w latach 1950-1953. Dowiadujemy się także o trudnościach z pozyskiwaniem materiałów budowlanych, o wykonawcy projektu i wykonawcy inwestycji. Poniżej zamieszczamy wypisy z zachowanych dokumentów.

Protokół spisany dnia 4 kwietnia 1950 r. z zebrania Komisji Budowlanej wyłonionej z ramienia Rady Pedagogicznej P.K.Z.T-N we Włocławku w sprawie zmiany szkicu koncepcyjnego rozbudowy budynku szkolnego P.K.Z.T-N we Włocławku: *„(…) po rozpoznaniu szkicu koncepcyjnego w związku z możliwością rozbudowy budynku tylko do parkanu posesji Nr 4 b przy Bulwarach Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (…) postanowiono skrócić ogólną długość budynku z 91,60 mtr do 88,40 mtr*." Podpisali: Edmund Kowalski – C.B.P.A.B.P.P.W. w Bydgoszczy, Witold Statkiewicz – Dyrektor szkoły, Leonard Kulka – Kierownik warsztatów, inż. Ciechanowski Leon, Sporny Michał, Nakonowicz Leonard, Szałkowski Tadeusz i Woźniak Jan, członkowie Rady Pedagogicznej.

Pismo Centralnego Biura Projektów Architektonicznych i Budowlanych Przedsiębiorstwo Państwowe Wyodrębnione Oddział w Bydgoszczy z dnia 9 czerwca 1950 r. (L.dz. DO/1575/50) skierowane do Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku: *„C.B.P.A.B.P.P.W. w Bydgoszczy donosi, że projekt podstawowy na rozbudowę budynku szkolnego Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku został już ukończonyi przesłany do zatwierdzenia w Urzędzie Woj. Pomorskim (…). Kubatura nowoprojektowanego skrzydła budynku wyniosła 8.500 m^3 przyczem cała kubatura łącznie z przebudową i rozbudową wynosi 19.500 m^3."* Podpisał: inż. arch. J. Masicki.

Pismo Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku z dnia 10 czerwca 1950 r. (Nr 2069-3) skierowane do Zarządu Miejskiego Inspekcja Budowlana w miejscu: *„Zawiadamiam o rozpoczęciu rozbudowy budynku wykładowego Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku. Projekt rozbudowy wykonywa Centralne Biuro Projektów Architektonicznych i Budowlanych Przedsiębiorstwo Państwowe Wyodrębnione Oddział w Bydgoszczy i przewiduje powiększenie budynku o 8500 m^3 . Nadzór nad budową sprawuje inż. Bednarkiewicz z C.B.P.A.B.P.P.W. w Bydgoszczy"*. Podpisał: Dyrektor szkoły – Witold Statkiewicz.

Pismo Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku z dnia 10 czerwca 1950 r. skierowane do Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego w Warszawie: *„Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego przydzielił na rozbudowę Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku sumę 40 milionów złotych, przeniesionych z kredytów budowlanych innej szkoły(…). Proszę o wyrażenie zgody na przyjęcie powyższej budowy przez Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane Oddział Pomorski w Bydgoszczy"*. Podpisał: Dyrektor szkoły – Witold Statkiewicz.

Pismo Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku z dnia 13 czerwca 1950 r. (Nr 2084-3) skierowane do Dyrekcji Okręgowej Szkolenia Zawodowego Wydział Planowania w Toruniu: *„W dniu dzisiejszym wypłaciliśmy C.B.P.A.B.P.P.W. w Bydgoszczy 284.932 zł. z rachunku ogólnego na sumę 462.631 zł. jako wartość za pracę do dnia 30 kwietnia 1950 r. W bieżącym miesiącu uregulujemy rachunek za 100 tys. cegły. W ramach SP (Służbie Polsce) wykonano wykop o pojemności 600 m^3 z wywiezieniem ziemi, rozebrano mur i oczyszczono 7.000 cegieł oraz zebrano 15 m^3 gruzu i 10 m^3 kamieni. Ogólna wartość prac wykonanych przez uczniów można oceniać na 800.000 zł. Stan obecny prac: ustawiono mury w suterenach i przystąpiono do zakładania pierwszego stropu. Roboty powyższe wykonuje Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane „Przyszłość", z którym zawarto umowę na 11.520.000 zł. Prace, które będą wykonywane w bieżącym roku przez firmę „Przyszłość", sięgać będą do 20.000.000 zł. Firma „Przyszłość" prowadzi przebudowę gmachu istniejącego. W wypadku uzyskania kredytów dodatkowych w wysokości 40 milionów zł. dalszą rozbudowę około 5000 m^3 prowadzić będzie firma Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane, które z chwilą otrzymania materiałów budowlanych zdolne będzie przerobić ok. 7.000.000 zł. miesięcznie. Obie powyżej wymienione firmy w zakresie swych robót nie będą sobie wzajemnie przeszkadzały i utrudniały budowy. Ogólna kubatura budynku wykładowego zwiększy się z 11.000 m^3 do 19.500 m^3 . Przyjmując, że cena jednostkowa 1 m^3 budowy w chwili obecnej kosztuje ok. 7.000 zł., koszt całkowity robót do ukończenia wyniesie przypuszczalnie (7000x8500) około 60.000.000 zł."* Podpisał: Dyrektor szkoły – Witold Statkiewicz.

Pismo Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku z dnia 14 czerwca 1950 r. (Nr 2107-3) skierowane do Dyrekcji Okręgowej Szkolenia Zawodowego w Toruniu: *„Wniosek o włączenie do planu inwestycyjnego na rok 1950 rozbudowy budynku wykładowego Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku*". Podpisał: Dyrektor szkoły – Witold Statkiewicz.

Pismo Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku z dnia 14 lipca 1950 r. (Nr 2360-3) skierowane do Dyrekcji Polskich Kolei Państwowych w Gdańsku przez Komitet Wojewódzki PZPR Wydział Ekonomiczny w Bydgoszczy: *„Z braku żelaza zbrojeniowego Państwowe Kujawskie Zakłady Techniczno-Naukowe we Włocławku zmuszone zostały wstrzymać rozbudowę szkolnego gmachu wykładowego i powstaje obawa przesunięcia terminu rozpoczęcia nauki w szkole*". Podpisał: Dyrektor szkoły – Witold Statkiewicz.

Pismo Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku z dnia 20 lipca 1950 r. (Nr 2404-3) skierowane do Centrali Handlowej Materiałów Budowlanych w Warszawie: *„Do budowy gmachu wykładowego Państwowych Kujawskich Zakładów Techniczno-Naukowych we Włocławku bardzo pilnie potrzeba 30 tysięcy cegły dziurawki pojedynczej*". Podpisał: Dyrektor Szkoły – Witold Statkiewicz.

Budynek szkoły po rozbudowie, 1953 r.

Także zachowane protokoły z zebrania rady pedagogicznej szkoły informują o rozmachu przedsięwzięcia związanego z rozbudową szkoły, ale także o zaangażowaniu nauczycieli i uczniów przy wykonywaniu prostych prac budowlanych.

Jednocześnie prowadzono budowę budynku internatu dla uczniów Szkoły Technicznej we Włocławku. Oddany w 1953 r. do użytku nowy budynek o kubaturze 16000 m^3 dysponował 280 miejscami noclegowymi. Nowy internat mieścił się przy ulicy Rolińskiego 8/10.

Rozbudowa warsztatów szkolnych

W dniu 1 października 1975 r. oddano do użytku kolejne nowe pomieszczenia w powstałym obiekcie dostawionym do budynku warsztatów szkolnych. Mieściły się tam działy ślusarni, montażu, tokarek i spawalni. W tym czasie szkoła dysponowała trzema budynkami, były to budynek dydaktyczny, budynek warsztatów szkolnych oraz internat szkolny. Nie udało się zrealizować projektu budowy sali gimnastycznej z roku 1974. Stan liczebny budynków do dnia dzisiejszego pozostał bez zmian.

Stan obecny

W dalszym ciągu wymienione budynki wchodzą w skład Zespołu Szkół Technicznych, jednak w części budynku internatu zlokalizowano Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, natomiast w budynku warsztatów szkolnych ulokowano Centrum Kształcenia Praktycznego (2005). Zajęcia z wychowania fizycznego dla uczniów Zespołu Szkół Technicznych odbywają się w kilku salkach ulokowanych na poddaszu budynku warsztatów.

Dyrekcja szkoły, Nauczyciele, Uczniowie i z pewnością także Absolwenci szkoły wyrażają nadzieję, że VII Zjazd Absolwentów Szkoły Technicznej we Włocławku będzie dobrym terminem do złożenia deklaracji przez Władze Miasta o zamiarze budowy sali gimnastycznej dla Zespołu Szkół Technicznych.

Kadra kierownicza szkoły

Utworzona w 1920 r. szkoła była od początku swojego istnienia szkołą państwową. W okresie 1920-1939 podlegała Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a w latach 1945-1949 Ministerstwu Oświaty. W roku 1949 szkolnictwo zawodowe podporządkowano Centralnemu Urzędowi Szkolnictwa Zawodowego, który zlikwidowano w 1956 r. (nazwa szkoły z tego okresu: TPP CUSZ). W roku 1956 szkoła ponownie podlega Ministerstwu Oświaty, a obecnie jest placówką publiczną podległą Ministerstwu Edukacji Narodowej.

Całością szkoły zarówno w okresie przedwojennym, w latach po 1945 roku, jak i obecnie kieruje dyrektor szkoły, któremu podlegają dwa piony organizacyjne: pion dydaktyczny i pion administracyjny. W skład pionu dydaktycznego wchodzą następujące podmioty: dyrektor szkoły, rada pedagogiczna, komisje przedmiotowe oraz zespoły ds. wychowawczych i profilaktyki. Pion administracyjny jest tworzony przez dyrektora szkoły, kierownika warsztatów (1926-2005), kierownika gospodarczego (od 1950 r.), kierownika internatu i głównego księgowego. W okresie od 1920 roku do chwili obecnej szkołą zarządzało 15 dyrektorów.

Kolejni dyrektorzy szkoły:

1) inż. Dąbrowski Eugeniusz	1920–1922
2) inż. Kamiński	1922–1925
3) inż. Sikorski Mieczysław	1925–1932
4) inż. Benken Edward	1932–1933
5) inż. Markiewicz Teodor	1933–1937
6) inż. Wolski Kazimierz	1937–1939
7) mgr inż. Statkiewicz Witold	1945–1953
8) inż. Radomski Jan Paweł	1953–1957
9) Knapiński Tadeusz	1957–1958
10) inż. Dziudziel Zbigniew	1958–1963
11) mgr Prokopiak Mieczysław	1963–1984
12) mgr Wekka Jadwiga	1984–1990
13) mgr Zieliński Henryk	1990–1992
14) mgr Caban Wacław Wiesław	1992–2006
15) mgr Marszałek Donat	2006–nadal

Najtrudniej pisać o funkcjonowaniu szkoły w okresie sprzed 1939 roku, źródła podają różne daty piastowania stanowiska przez dyrektorów urzędujących przed wojną, dane przedstawiono po analizie dokumentów znajdujących się w archiwum szkoły.

Utworzona w 1920 roku Państwowa Niższa Szkoła Techniczna była kierowana przez inż. Eugeniusza Dąbrowskiego, który zorganizował szkołę i nadał jej odpowiednią rangę. Szkoła kształciła wówczas elektrotechników i mechaników, monterów maszyn rolniczych

i przemysłowych. Liczyła wówczas zaledwie 36 uczniów i 8 osób grona nauczycielskiego, w tym 6 nauczycieli zawodu.

W 1922 roku kierownictwo szkoły objął inż. Kamiński. W ciągu 3-letniej kadencji udało mu się pozyskać cztery sale wykładowe, zorganizował trzy działy szkoleniowe w szkolnych warsztatach: ślusarnię, stolarnię, kuźnię; rozpoczął budowę warsztatów przy ulicy Rolińskiego (dziś Ogniowa 2).

Od 1925 roku funkcję dyrektora pełnił inż. Mieczysław Sikorski, brat generała Władysława Sikorskiego. Szkoła pod jego kierunkiem przeżyła renesans w swojej międzywojennej działalności. To inż. Mieczysław Sikorski zorganizował w warsztatach nowoczesny dział tokarek wyposażony w obrabiarki o napędzie transmisyjnym. Również za jego kierownictwa uruchomiona została w warsztatach własna elektrownia wyposażona w dwie prądnice prądu stałego. Jedną z tych prądnic podarował szkole wybitny Polak – Ignacy Paderewski. Inż. Sikorski był organizatorem I Zjazdu Absolwentów.

Kolejne kadencje trzech następnych dyrektorów: inż. Edwarda Benken (1932–1933), inż. Teodora Markiewicza (1933–1937) i inż. Kazimierza Wolskiego ostatniego dyrektora przed wojną, zamordowanego w czasie II wojny światowej – stanowiły kontynuację dzieła poprzedników.

W ciągu 19 lat funkcjonowania (1920–1939) szkoła miała aż sześciu dyrektorów, z których każdy pełnił funkcję bardzo krótko. Jedynie inż. Mieczysław Sikorski funkcję tę pełnił prawdopodobnie około 10 lat i w tym właśnie okresie odnotowano trwałe osiągnięcia szkoły w zakresie bazy, kadry i działalności szkoleniowo–produkcyjnej warsztatów.

Po wojnie przez osiem lat pełnił funkcję dyrektora mgr inż. Witold Statkiewicz (1945–1953). Dzięki jego staraniom zostały odbudowane warsztaty i szkoła po zniszczeniach wojennych. Już 15 lutego 1945 roku zwołał zebranie organizacyjne Rady Pedagogicznej Państwowego Gimnazjum Mechanicznego, a od 1 marca 1945 roku rozpoczął się pierwszy po II wojnie światowej rok szkolny, który zakończył się 31 lipca 1945 roku. W 1946 roku ruszyła w warsztatach produkcja tokarek prostej konstrukcji, które stały się podstawą do stworzenia własnego parku maszynowego. Uruchomiono również biuro techniczne w szkolnych warsztatach, przystąpiono do rozbudowy budynku szkolnego. Dla dojeżdżającej młodzieży (od 1946 roku) zorganizowano w pomieszczeniach szkolnych „sypialnię", a później prowizoryczny internat przy ul. Polewki (1950–1953). W 1953 roku został oddany do użytku młodzieży internat zlokalizowany przy ul. Ogniowej 8/10. Również w tym roku odbył się II Zjazd Absolwentów. W okresie czteroletniej kadencji (1953–1957) inż. Jana Pawła Radomskiego odnotowuje się dynamiczny rozwój Technikum Przemysłowo–Pedagogicznego, które zmieniło swą strukturę organizacyjną.

Przez rok (1957–1958) funkcję dyrektora pełnił Tadeusz Knapiński, a w latach 1958–1963 inż. Zbigniew Dziudziel. Kontynuowali oni dzieło poprzedników, a także w czterdziestoletnią rocznicę powstania szkoły zorganizowali III Zjazd Absolwentów.

W latach 1963–1984 funkcję dyrektora pełnił mgr Mieczysław Prokopiak. Była to najdłuższa kadencja kierownicza w historii szkoły. Na okres ten przypadł dalszy rozwój szkoły, poprawiona została baza szkoleniowo–produkcyjna warsztatów. W 1975 roku oddano do użytku nową część warsztatów, w której znalazły się takie działy szkoleniowe, jak: ślusarnia, montaż, spawalnia, obróbka mechaniczna. W 1970 roku w z okazji 50-lecia Szkoły Technicznej zorganizowano IV Zjazd Absolwentów. Od 1976 roku obok PST zaczęło funkcjonować Studium Wychowania Przedszkolnego. Szkoła zaczęła powoli przekształcać się w szkołę nauczycielską.

W latach 1984–1990 funkcje dyrektora Zespołu Szkół Zawodowych pełniła mgr Jadwiga Wekka, absolwentka polonistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Za jej kadencji szkoła odnotowuje dynamiczny rozwój kierunków pedagogicznych. PST proponuje młodzieży trzy specjalności: obróbka skrawaniem, konfekcjonowanie tkanin i eksploatacja pojazdów samochodowych. Studium Nauczycielskie: nauczyciel przedszkola, nauczyciel muzyki, nauczyciel nauczania początkowego. Zasadniczą Szkołę Zawodową uczyniono szkołą ćwiczeń dla PST.

Dla nowych kierunków zorganizowano pracownie przedmiotowe, szkoła prowadzi ożywioną działalność pozalekcyjną i pozaszkolną. Chór szkolny prowadzony przez mgr. Kazimierza Piwońskiego, a następnie przez mgr. Mariana Szczepańskiego zajmował czołowe lokaty w konkursach na szczeblu wojewódzkim i ogólnopolskim.

W szkole, w związku z kształceniem nauczycieli, odbywały się wojewódzkie konferencje metodyczne, seminaria, konsultacje, których organizatorami byli, oprócz nauczycieli metodyków, nauczyciele Studium Nauczycielskiego i Pedagogicznego Studium Technicznego, zwłaszcza mgr Marianna Sosnowska, mgr Maria Brodzińska, mgr Teresa Kulczyńska, mgr Marian Szczepański, mgr Krystyna Jóźwiak, mgr Marian Grzywacz, mgr inż. Władysław Tomczak, mgr Hanna Bitkowska i inni.

Od 1990 roku przez dwa lata pełnił funkcje dyrektora mgr Henryk Zieliński, który kontynuował dzieło poprzedników, modernizował pomieszczenia szkolne, przygotowując je do wprowadzania nowych kierunków kształcenia i specjalności w związku z likwidacją Studium Nauczycielskiego i PST.

Przez 14 lat (1992–2006) szkołą zarządzał mgr Wacław Wiesław Caban, absolwent TPP (rok 1967) i wydziału techniki Uniwersytetu Szczecińskiego. Za Jego kadencji szkoła wraca do źródeł – przywraca się jej techniczny charakter. Powołano Technikum Mechaniczne po ZSZ i po szkole podstawowej, uruchomiono nowe specjalności w Zasadniczej Szkole Zawodowej. W 1993 roku powstało Policealne Studium Zawodowe o dwóch kierunkach: informatyka i ochrona środowiska. Dyrektor Wacław Wiesław Caban był współorganizatorem V zjazdu Absolwentów w 1995 roku i VI Zjazdu Absolwentów w roku 2000.

Od 2006 roku dyrektorem Zespołu Szkół Technicznych jest mgr Donat Marszałek, absolwent PST (rok 1989) i wydziału prawa na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Umacnia się techniczny charakter szkoły, w 2007 otwarto nowy, na miarę XXI wieku, kierunek kształcenia – technik mechatronik. W szkole prężnie rozwija się kierunek informatyczny. W roku szkolnym 2010/2011 wprowadza się innowację pedagogiczną w klasie liceum profilowanego. Mgr Donat Marszałek jest współorganizatorem VII Zjazdu Absolwentów Szkoły Technicznej .

Kierownicy warsztatów szkolnych:

1) inż. Aleksander Kamkin	1926–1937
2) inż. Józef Kaszyński	1937–1939
3) Leonard Kulka	1945–1954
4) Kazimierz Nowostka	1954–1957
5) mgr inż. Jerzy Lota	1957–1974
6) Czesław Lelewski	1974–1980
7) inż. Eugeniusz Politowski	1980–1981
8) mgr Jan Rupczak	1981–1983

9)	mgr Zbigniew Rudy	1983–1991
10)	mgr Jan Mirzejowski	1991–1998
11)	mgr Zbigniew Tymiński	1998–2005

Kierownicy internatu:

1)	K. Podsiadły	1928–1939
2)	Janina Stoińska	1945–1950
3)	Henryk Postolski	1950–1953
4)	Burczak	1953–1954
5)	Alfred Pszczółkowski	1954–1982
6)	Grzegorz Jewusiak	1982–1985
7)	Ludmiła Stasiak	1985–1987
8)	Zofia Żbikowska	1987–1988
9)	Jolanta Bilińska	1988–nadal

Kierownicy administracyjni szkoły:

1)	Bronisława Maćkowiak	01.09.1962 – 31.12.1989
2)	Jadwiga Nieznańska	01.01.1990 – 31.08.2001
3)	Krzysztof Maj	01.09.2001 – nadal

W roku szkolnym 1950/1951 wprowadzono stanowisko dyrektora administracyjnego. W archiwum szkoły nie zachowały się dokumenty zawierające nazwiska osób, które w latach 1950 – 1962 piastowały to stanowisko.

CDN …